یادداشت

سجاد(ع) امام بیدار نه بیمار

غلامرضا بنی اسدی

سجاد(ع)، امام «بیدار» است نه «بیمار». امام بیداری بخش و سلامت آفرین است نه افتاده بر بستر مدام بیماری. امام شفا و شفاعت است پس از آنکه با هدایت، انسان را به سعادت رساند.

امام شهود و شهادت است و تا همیشه چراغ دار زندگی انسان. امام سخن های ناب و دعاهای انسان ساز. امام نهج و بلاغت علوی و سلوک محمدی.

این را می شود از سخنان همواره حدیث شان دریافت که به هندسه انسان را جوری طراحی می کنند که نتیجه اش شکل گرفتن آدمی است در قامت «بندگی» با شان بلند بالای «خلیفه الهی» و امامی چنین را بیمار خواندن جز کفران نعمت هدایت چیزی نیست که حضرتش به درمان بیماری های روحی، معرفتی و اجتماعی قامت بسته است.

این کلام انسان ساز و جامعه پرداز ایشان است که می فرمایند: هرکس به دیدار دوست و برادر خود برود و برای رضای خداوند او را زیارت نماید به امید آن که به وعده‌های الهی برسد، ۷۰ هزار فرشته او را همراهی و مشایعت خواهند کرد و نیز هاتفی از پشت سر ندایش در دهد که بهشت گوارایت باد که از آلودگی‌ها پاک شدی.

پس چون با دوست و برادر خود دست دهد و مصافحه کند رحمت فرایش خواهد گرفت... خب اگر این حدیث به رفتار درآید آیا جامعه با فروشستن قهرها، کینه ها و کدورت ها به نظام سلامت اسلامی ارتقا نخواهد یافت؟

ارتقای نظام سلامت که فقط در حوزه تن و بهبودی جسم نیست. جان و روح نیز نظامی دارد که نظامنامه و نسخه شفا بخش آن را باید در کلام ائمه یافت که سالم ترین و سلامت سازترین انسان ها بودند.

امام از آن جا که خواهان مهربانی دل ها و شکوفایی لب هاست ما را به صله رحم می خواند تا به هم رحم کنیم و خدا نیز بر ما رحمت آورد و یا این سخن که مسئولیت ما را نسبت به نیازمندان یادآور می شود و پاسخ سوال در تقدیر ما را هم با بیان پاداش اخروی عمل بیان می فرماید که؛ هرکس مومن گرسنه‌ای را طعام دهد خداوند او را از میوه‌های بهشت اطعام می‌نماید و هر که تشنه‌ای را آب دهد خداوند از چشمه گوارای بهشتی سیرابش می گرداند و هرکس مومن برهنه‌ای را لباس بپوشاند خداوند او را از لباس سبز بهشتی خواهد پوشاند... خب، کافی است همین حدیث به رفتار اجتماعی ما تبدیل شود آن وقت جلوه های زیبای زندگی را به چشم خواهیم دید و جامعه ای خواهیم داشت که مردمان برای کمک به همنوع از هم سبقت می گیرند و فاستبق الخیرات، شکوه خود را نشان خواهد داد تا جایی که فقیری در جامعه نماند و دستی به سوال دراز نشود بلکه دست ها به یاری بلند باشد.

باری سجاد(ع) امام زندگی سلامت و جامعه سالم است. شکرانه امامی چنین نیز پیروی کردن تام و تمام است.

میراث ماندگار

قلعه طبس مسینا

قلعه طبس مسینا در حاشیه شرقی این شهر قرار دارد. نقشه قلعه به شکل دایره و دارای حصار و برج‌های متعدد است. دور تا دور قلعه را خندقی فرا گرفته و در قسمت ورودی، برجی بزرگ که در حال حاضر ۱۱ متر ارتفاع و بیش از ۱۵ متر قطر دارد، باقی‌مانده است .

با وجود آسیب‌ها و صدماتی که به این قلعه وارد آمده هنوز ۱۵ برج از مجموع برج‌های آن قابل مشاهده است. به دلیل وجود تپه‌های باستانی متعلق به دوره‌های تاریخی (احتمالاً اشکانی) در حاشیه این شهر، احتمال دارد طبس‌مسینا مربوط به دوره‌های قبل از اسلام باشد. این اثر تاریخی به شماره ۸۲۸۰ در فهرست آثار ملی کشور ثبت شده است.

نتیجه یک تحقیق دانشگاهی نشان داد

پستونشینی گنجینه‌های فرهنگ استان

قاسمی

خراسان جنوبی آداب و رسوم و فرهنگ های مختلفی در خود جای داده که نوع آن متناسب با هر منطقه متفاوت است.

گویش ها، پوشش ها، لهجه ها، موسیقی، صنایع دستی، آداب و رسوم، ازدواج، غذا و... ویژگی هایی هستند که به عنوان قابلیت های فرهنگی هر منطقه شناخته می شوند.

این شاخص ها به مرور زمان و با گسترش تکنولوژی ،توسعه شهرها، افزایش مهاجرت و... دچار تغییر و تحول شده و امروزه به جز در برخی نقاط استان، بسیاری از موارد رو به فراموشی است و بی توجهی به آن باعث شده که روند تغییر فرهنگ های حاکم گذشته شدت گیرد.

فرهنگ غنی و پیشینه تاریخی، مراکز آموزش عالی متعدد، فعالیت ها و فضاهای آموزشی، تعلق خاطر مردم استان به مولفه ها و متغیرهایی مثل گویش، پوشش و...، افزایش سطح سواد، علاقه مردم به فعالیت در زمینه های فرهنگی- هنری نسبت به دیگر مناطق کشور و... از جمله قابلیت های فرهنگی خراسان جنوبی است و در مقابل این شاخص ها کمبود امکانات، زیرساخت ها و فضاهای فرهنگی مناسب و عمومی نظیر آموزشگاه یا سالن تئاتر و...، وجود خرده فرهنگ های متعدد و احتمال حذف فرهنگ های سنتی مثبت، شفاف نبودن نیازها، اولویت ها و آموزش های فرهنگی و هنری، انگیزه مهاجرت به خارج از استان بین نخبگان، همجواری با مرز و قرارگیری در مسیر ورود قاچاق کالا و موادمخدر، گسترش استفاده از کالاهای غیر فرهنگی مثل سی دی های غیرمجاز، نبود پوشش شبکه های سیما در بعضی روستاها و... از نقاط ضعف و چالش های فرهنگی و اجتماعی استان است.

«مفید شاطری»، «محمود فال سلیمان» و «محمد حجی پور» استادان دانشگاه بیرجند در یک پروژه تحقیقاتی به بررسی شرایط و وضعیت این موارد پرداخته اند. براساس این تحقیق پتانسیل ها و نقاط قوت فرهنگی در استان بر ضعف ها و چالش های این حوزه غالب است.

براساس آنچه یکی از این محققان می گوید: کار بر اساس مدل swot انجام شد و در هر فصل توسعه فرهنگی بستر و زیرساخت توسعه در دیگر بخش ها در نظر گرفته شد.

نتایج این پژوهش نشان می دهد عوامل مثبت داخلی و خارجی موثر در توسعه فرهنگی بر عوامل منفی برتری وزنی دارد. براین اساس استان از پتانسیل های بالقوه بالایی به منظور توسعه فرهنگی برخوردار است اما تاکنون به مرحله فعل نرسیده بنابراین می توان با استفاده از نقاط قوت و فرصت های موجود برای تعدیل و رفع ضعف ها و تهدیدهای فرهنگی اقدام کرد.

بنابر نتایج مطالعات دکتر «شاطری» و همکارانش، استان از توان لازم برای توسعه فرهنگی برخوردار است زیرا در بعد عوامل داخلی با نقاط قوتی مانند فرهنگ غنی و پیشینه تاریخی، وجود مراکز آموزش عالی متعدد، داشتن اساتید مجرب در حوزه های مختلف و ارتقای میزان سوادآموزی و در بعد خارجی با فرصت هایی مانند کم شدن هزینه ها در استفاده از برخی تکنولوژی های نوین، کاهش چالش ها، تنش ها و ناهنجاری های اجتماعی و کم شدن مراجعات به برخی دستگاه های دولتی مواجه است.

عوامل موثر بر فرهنگ

دکتر «مفید شاطری» به شناسایی ۱۵ عامل موثر داخلی بر فرهنگ اشاره می کند که وجود فرهنگ غنی و پیشینه تاریخی، مراکز آموزش عالی متعدد، اساتید مجرب در حوزه های فرهنگی وهنری، رشد میزان سواد، صدا وسیمای استانی، دستگاه های مختلف برای توسعه فرهنگی، تعلق خاطر مردم به مولفه های فرهنگی مانند پوشش، موسیقی، آداب و رسوم و... از آن جمله است. او تاکید می کند: فرهنگ قوی ، پیشینه تاریخی و سابقه امکانات آموزشی مانند حوزه های علمیه، مکتب خانه ها و مدرسه نوین در استان، مفاخر فرهنگی منطقه و... در کنار هم یک توان فرهنگی برای استان ایجاد کرده که این عوامل سلسله وار به هم متصل هستند و با فعالیت دانشگاه های جدید ، استادانی از نقاط مختلف کشور در منطقه حضور یافته اند که در افزایش ظرفیت فرهنگی استان موثر می باشند.

چالش ها

در مقابل این مولفه ها او از چالش هایی مانند کمبود مراکز فرهنگی مناسب، نبود پوشش شبکه های صدا و سیما در روستاها، شفاف نبودن اولویت های فرهنگی، نبود حوزه علمیه در برخی شهرستان ها، گسترش استفاده از کالاهای غیر فرهنگی نظیر ماهواره و سی دی های غیر مجاز، همسایگی با کشور جنگ زده افغانستان و... نام می برد که در مقابل فرصت ها وتوانمندی ها وزن کمتری دارند. «شاطری» نسبت به عوامل خارجی تهدید کننده فرهنگ هشدار می دهد که تمام کشور در معرض آن قرار دارد و در سال های اخیر با افزایش نقل و انتقالات انسانی خرده فرهنگ های مثبت در حال کمرنگ شدن است، از طرف دیگر فرهنگ یک عامل ثابت نیست و از عوامل داخلی و بیرونی تاثیر می پذیرد اما مهم این است که منطقه مغلوب فرهنگ مهاجم نشود.

به گفته وی، هر چند فرصت های مناسبی پیش روی توسعه فرهنگی استان است اما در حد زیادی از این موقعیت ها استفاده نشده و در این بین کاهش چالش ها ، تنش ها و ناهنجاری های اجتماعی بیشترین فرصت را برای توسعه فرهنگی استان فراهم کرده است .

به نظر وی و با استناد به تحقیق انجام شده نابرابری سطح فرهنگی بین مراکز شهری و روستایی به دلیل حرکت توسعه فرهنگی از کانون های شهری، تهدیدی جدی علیه توسعه فرهنگی استان است؛ علاوه بر این نابودی خرده فرهنگ های سنتی مثبت، یکدست شدن فرهنگ ها و تحمیل هزینه های مالی بر بعضی خانواده ها از دیگر تهدیدهای توسعه فرهنگی است که در دسته عوامل خارجی جمع بندی می شود. او استراتژی های مختلفی را براساس مدل تحقیقاتی برای توسعه فرهنگ منطقه پیشنهاد می دهد.

در استراتژی تهاجمی مورد نظر وی فراخوان واستقبال از سرمایه گذاران داخلی در زمینه تامین زیرساخت های سخت و نرم افزاری مورد نیاز در توسعه فرهنگی، استفاده از تجربیات و ایده های استادان و متخصصان دانشگاهی و حوزوی برای ارتقا و توسعه فرهنگ، کشف و استفاده از استعدادها و توانمندی های بومی، معرفی سنت ها و خرده فرهنگ های مناسب و کاربردی محلی با کمک مردم و صدا و سیما مطرح می شود.

گسترش فضاهای فرهنگی و هنری با کمک دستگاه های اجرایی، ایجاد فرهنگسرا در همه شهرستان ها، تدوین برنامه جامع فرهنگی استان به منظور تعیین سیاست ها و برنامه های آتی، واگذاری تسهیلات ویژه برای ارتقای تجهیزات و امکانات چاپ نشریات و... هم بخش دیگری از راهکارهای این گروه تحقیقاتی است.

استراتژی تحقیقاتی او بر بازنگری هم تاکید دارد، بر این که برنامه های فرهنگی زودبازده نیست و باید به ارتقای فرهنگی مناطق روستایی و تخصیص اعتبارات لازم هم توجه شود و علاوه بر این افزایش طرح های پژوهشی به منظور شناخت بیشتر وضعیت فرهنگی، مشارکتی مردم و... هم ضرورت دارد. به گفته وی، تدوین برنامه جامع فرهنگی استان به منظور تعیین سیاست ها و برنامه های آتی ضروری است.

او با تایید کمبود منابع مالی در اجرای پروژه ها وبرنامه های فرهنگی راهکاری ارائه و توضیح می دهد: باید مشارکت بخش دولتی کم شود وتصدی گری برعهده مردم باشد زیرا مشارکت این قشر در امور نقش موثری دارد.

در بحث های انسانی توسعه دو بخش مشارکت و توانمند سازی مهم است.

به عقیده وی علاوه بر استفاده از توان استان، با افزایش نقش مردم و سازمان های مردم نهاد در این قبیل امور، منابع مالی هم از طریق آنها قابل تامین است و در شرایط فعلی نمی توان خیلی منتظر کمک های دولتی ماند.

وی تدوین سند چشم انداز، جلوگیری از موازی کاری در دستگاه های فرهنگی و تدوین پیوست بومی و محلی از مسائل فرهنگی منطقه را هم توصیه و تاکید می کند: در اولین قدم باید نیازسنجی از بخش های مختلف فرهنگی براساس یک پژوهش مستدل و دقیق علمی از مردم انجام شود و سپس به مرحله اجرا ونظارت توسط ملت و دولت برسد زیرا بحث و پژوهش بدون عمل نتیجه ای ندارد.

در دیدار نماینده دفتر یونامای با رئیس دانشگاه بیرجند مطرح شد

نقش یونامای در معرفی آموزش عالی استان

رنجبر_دفتر یونامای می تواند در معرفی ظرفیت های آموزش عالی استان موثر باشد.

نماینده وزارت امور خارجه در خراسان جنوبی روز گذشته در دیدار با رئیس دفتر هیئت کمک رسانی سازمان ملل متحد به افغانستان (یونامای) و رئیس دانشگاه بیرجند به گذشت ۱۵ سال از تاسیس دفتر یونامای اشاره و اضافه کرد: این دفتر ۱۵ شعبه در کشورهای مختلف از جمله ایران، افغانستان و پاکستان دارد.

به گفته «ابراهیمی»، این دفتر بیشتر در زمینه ایجاد صلح و امنیت فعالیت دارد اما می تواند برای معرفی قابلیت های استان به ویژه ظرفیت های آموزش عالی استان به دیگر کشورها کمک کند.

وی ادامه داد: دانشگاه بیرجند تاکنون چند بار با مسئولان آموزش عالی کشور افغانستان دیدار کرده و برای جذب دانشجوی افغانستانی اقداماتی انجام داده است.

رئیس دفتر هیئت کمک رسانی سازمان ملل متحد به افغانستان هم هدف از سفر به استان و دیدار با مسئولان استانی را ایجاد صلح و دوستی در افغانستان از طریق دفتر یونامای عنوان کرد و گفت: هدف برقراری روابط تجاری نیست و برای ایجاد صلح و آرامش در افغانستان رایزنی هایی انجام می شود.

«جوانا ناتان» افزود: به دلیل مهاجرت افغانستانی ها به دیگر کشورها مشکلاتی به وجود آمد که باید برای حل آن اقدام شود.

رئیس دانشگاه بیرجند هم با اشاره به مشترکات فرهنگی، تاریخی و زبانی خراسان جنوبی با افغانستان گفت: با توجه به این وجوه مشترک دانشگاه بیرجند می تواند در توسعه صلح و دوستی در افغانستان تاثیرگذار باشد. «خلیلی» تاکید کرد: آموزش عالی و دانشگاه ابزار مناسبی برای ارتباط با دیگر ملت هاست و با برداشتن مرزهای جغرافیایی می توان به نزدیک شدن ملت ها در صلح و دوستی امیدوار بود.

به گفته وی، مسئولان دانشگاه بیرجند در سفرها و بازدیدهای مختلف از دانشگاه ها و آموزش عالی افغانستان به نتایج خوبی رسیدند و زمینه تحصیل دانشجویان افغانستانی براساس تفاهم نامه ای با دانشگاه رم در این کشور ایجاد شد ودانشجویان افغانستانی می توانند با تحصیل در دو کشور دو مدرک تحصیلات تکمیلی دریافت کنند. در ادامه این جلسه «بخشی» رئیس گروه پژوهشی افغانستان شناسی در دانشگاه بیرجند هم گفت: برای افزایش ارتباط علمی با افغانستان تلاش می شود و در دفتر پژوهش های افغانستان شناسی به منظور انجام پژوهش ها، برگزاری همایش ها و نشریه اقدام شد.

شعر انتظار

آقا بنگر سوختن یک دله ها را

آقا بنگر سوختن یک دله ها را
سر برده فراق تو دگر حوصله ها را
ما گم شده بادیه داغ فراقیم
در پای طلب ها بنگر آبله ها را
ما بی تو که رنگی زخوشی هیچ ندیدیم
مشکل گذراندیم همه مرحله ها را
تا کی بنشینیم به امّید رهایی؟!
وا کن دگر از گردن ما سلسله ها را
آقا به خدا یک نظر لطف تو کافی است
تا از سر ما کم بکنی مشغله ها را...
آیا رسد آن روز که روی تو ببینم؟
وقتش نشده بشنوم آقا «بله» ها را؟
سخت است بدون تو گذشتن ز پل نفس
مخصوصاً اگر کاشته باشد تله ها را...
آوارگی و خونِ دل و بغضِ شکسته
گفتیم برای تو تمام گلّه ها را
بالی بده ما را که به سوی تو بیاییم
یعنی که بیا کم بکن این فاصله ها را
کی؟ کِی؟ وَ کجا؟ خون به دل مادرتان کرد
پاسخ بده بر ما همه مسأله ها را

محمد فردوسی

دریچه فرهنگ

تولید دو مستند برای شهدا در بنیاد حفظ آثار

قاسمی–دو فیلم مستند برای دو شهید استان در بنیاد حفظ آثار استان تهیه شد. معاون هنری و ادبیات بنیاد حفظ آثار و ارزش های دفاع مقدس خراسان جنوبی گفت: پارسال دو فیلم به یاد دو شهید دفاع مقدس و با همکاری حوزه هنری در استان تهیه شده که یکی با نام سردار خیبر و در مورد شهید «آخوندی» است. «رحیم آبادی» مستند دوم را درباره شهید دکتر «آتش دست» از شهدای نهبندان اعلام کرد که با عنوان مستند آتش دست معرفی شده است. در تولید این آثار کارگردانی و فیلم نامه نویسی توسط حوزه هنری انجام شده و تهیه محتوا وساخت فیلم با بنیاد حفظ آثار و ارزش های دفاع مقدس بوده است. وی همچنین به حمایت از ساخت ویدئو کلیپی با عنوان تعبیر آزادی در مضمون صلح و امنیت جامعه و درباره جنایات اسرائیل در غزه و فلسطین اشاره کرد که با صدای محمد خواجوی و احمدرضا شاهدادی اجرا و در هزار نسخه سی دی تکثیر شده و در اختیار مراکز فرهنگی، اداره های دولتی، پایگاه های مقاومت بسیج و... قرار گرفته است.

اولین نشست کتابخوان سرایان برگزار شد

اولین نشست کتابخوان کتابخانه ای سرایان با حضور جمعی از دانش آموزان دبستان شهید اسماعیلی در کتابخانه شهید علی انصاری آیَسک برگزار شد.

در این نشست ۶ نفر به معرفی کتاب پرداختند. «نیرنگ: آریوبرزن»، «بهترین بابای دنیا» و «قند پارسی از کلیات عبید زاکانی» را به ترتیب ملیحه حقیقی(کتابدار)، مهدی صالح نیا و حسین دوستی(دانش آموز) ارائه کردند.

«داستان پیامبران» ، «قصه های خیلی قشنگ»و «آبی ترین دریا» را هم به ترتیب مرتضی عربی، عباس معصومی و مهدی رمضانی دیگر دانش آموزان عضو کتابخانه معرفی کردند. در پایان این نشست به شرکت کنندگان جوایزی اهدا شد.